

◀ NARODNI DOM MARIBOR ▶
KONCERTNA POSLOVALNICA

KOMORNI CIKEL
4. abonmajski koncert

Sreda, 10. februar 2010, ob 19.30
Dvorana Union Maribor

Matjaž Robavs, bariton

Andreja Kosmač, klavir

Koncert sta podprla Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije in Mestna občina Maribor.

SEZONA 2009/2010

Franz Schubert (1797–1828)
Zimsko popotovanje D. 911

1. Lahko noč (*Gute Nacht*)
2. Vetrnica (*Die Wetterfahne*)
3. Zmrznjene solze (*Gefrorne Tränen*)
4. Odrevenelost (*Erstarrung*)
5. Lipa (*Der Lindenbaum*)
6. Potok (*Wasserflut*)
7. Na reki (*Auf dem Flusse*)
8. Pogled nazaj (*Rückblick*)
9. Veščica (*Irrlicht*)
10. Počitek (*Rast*)
11. Pomladni sen (*Frühlingstraum*)
12. Samota (*Einsamkeit*)
13. Pošta (*Die Post*)
14. Sivolasa glava (*Der greise Kopf*)
15. Vrana (*Die Krähe*)
16. Zadnje upanje (*Letzte Hoffnung*)
17. Na vasi (*Im Dorfe*)
18. Viharno jutro (*Der stürmische Morgen*)
19. Prevara (*Täuschung*)
20. Kažipot (*Der Wegweiser*)
21. Gostišče (*Das Wirtshaus*)
22. Pogum (*Mut*)
23. Tri sonca (*Die Nebensonnen*)
24. Lajnar (*Der Leiermann*)

Samospev so kot glasbeno obliko poznali že v klasicizmu, v tej zvrsti pa so se med drugim preizkušali tudi vsi trije mojstri »dunajske klasike«, Haydn, Mozart in Beethoven. Toda danes poznamo predvsem njihove sonate, simfonije in kvartete, ob samospevu pa takoj pomislimo na Franza Schuberta. Prav on namreč velja za »očeta« te zvrsti – ni si je izmislil na novo, je pa dokončno uresničil obliko in uravnotežil njeno vsebino. V obdobju pred Schubertom je oblika samospeva namreč nihala med dvema skrajnostima: številni samospevi so bili oblikovani kot preproste kitične pesmi (vsako kitico besedila so peli na isto glasbo) ali pa kot zapletene prekomponirane pesmi, v katerih se je glasba v vsakem trenutku prilagajala vsebini besedila. V prvi varianti je kitični samospev pogosto postajal mučno dolgočasen in kar preveč enostaven, v primeru prekomponiranega samospeva pa smo imeli opravka z nizom raznolikih odsekov, ki so razbijali homogenost in preglednost. Veličino Schuberta lahko zasledimo prav v tem, kako je združil idejo prekomponirane pesmi s kitično pesmijo.

Schubert je s komponiranjem samospevov – kar dve tretjini njegovega opusa izpolnjujejo samospevi, ki jih je napisal več kot 600 – pričel že pri rosnih petnajstih letih, toda pravi umetniški preboj je dosegel leta 1814 s samospevom »Marjetica za kolovratom«, na Goethejevo besedilo. Uglasbitev je enako oddaljena od enostavne kitične pesmi kot od detajlno premišljene prekomponirane oblike. Schubert je uporabil obliko z refrenom – ABACADA. Ponavljajoči se refren (A) seveda spominja na ponavljanje v kitični pesmi, ki pa ga razbijajo posamezne epizode, ki tako nanižane spominjajo na prekomponirano pesem. Toda podrobna analiza nam izda, da med »epizodami« B, C in D obstajajo motivične zveze in lahko bi jih razumeli tudi kot variacije. Genija v Schubertu lahko prepoznamo prav zaradi takšnega združevanja, pa tudi v posebnem odnosu do uglasbenega besedila. Njegova glasba namreč neredko odslikava tako zunanjo (kitična in verzna struktura) kot tudi notranjo

formo pesmi (vsebina), venomer pa jo poganja tudi navdahnjena lirična melodična linija.

Kljub množici samospevov je Schubert po Beethovnovem zgledu (*Daljni ljubljani*) napisal le dva cikla samospevov: *Lepo mlinarico* in *Zimsko popotovanje* (če seveda odštejemo *Labodji spev*, ki ni ravno cikel, saj so ga v niz pesmi založniki uredili šele po skladateljvi smrti). Zanimivo je, da avtorju pesmi obeh ciklov Wilhelmu Müllerju, Schubertovemu sodobniku (rojen je bil tri leta pred Schubertom, umrl pa je 1827, leto za njim), dandanes ne pripisujemo večje literarne vrednosti. Toda Müllerjeva poezija, stopljena s Schubertovo glasbo, se zdi kongenialna; sam poet se je moral zavedati glasbenih potencialov lastne poezije, saj je leta 1815 v svoj dnevnik zapisal: »Ne znam ne igrati na inštrument ne peti, toda ko pišem poezijo, pojem in igram na inštrument. Če bi si znal izmisliti melodije, potem bi moje pesmi ugajale bolj. Toda tolažim se z mislijo, da se bo našla sorodna duša, ki bo slišala melodije v mojih besedah.« Želja se je Müllerju uresničila.

Oba cikla, napisana po Müllerjevi poeziji, sta si v vsebinskem pogledu podobna. Opravka imamo z lirskim subjektom, ki ga neuresničeno ljubezensko hrepenenje požene v popotovanje – priljubljeno romantično metaforo za eksistencialistično iskanje bistva bivanja. Toda med cikloma je tudi pomembna razlika; *Zimsko popotovanje* je zaznamovano z bistveno bolj temačnimi in depresivnimi toni. Slednje je najbrž mogoče povezati s Schubertovo življenjsko situacijo v letu 1827, ko je v dveh navalih glasbenega navdiha (februarja in oktobra) cikel nastal. Le nekaj let poprej je namreč izvedel, da boleha za neozdravljivo boleznijo, sifilisom. Nekateri odlomki iz njegovih pisem pričajo, kako močno depresiven je bil skladatelj v tem času: »Mislim, da sem najbolj nesrečna in bedna kreatura na tem svetu. Predstavljam si človeka, ki ne bo nikoli več zdrav in katerega obup je tako močan, da postajajo stvari zmeraj slabše in slabše.« Medicina iz začetka 19.

stoletja je bila ob Schubertovi boleznici precej nemočna (predpisovali so zgolj nenavadne diete, ki so bile v resnici brez učinka in podobno nesmiselna pogosta umivanja), zato je skladatelj zapadal v mučna obdobja, v katerih so njegovemu razpoloženju dajali ton številni boleči bolezenski simptomi, redko pa bolj »sončni« in kreativno navdahnjeni trenutki. Svoje zadnje relativno mirno obdobje je Schubert preživel poleti leta 1825, naslednja tri leta skladateljevega življenja pa so sreča, finance in zdravje vedno bolj veneli. Kljub temu je Schubert v tem času napisal nekaj svojih največjih del.

Jeseni leta 1827 je Schubert sklical svoje prijatelje, saj jim je želel na enem izmed glasbenih večerov – v javnosti so bili takšni večeri, ki so se začeli z muziciranjem in prepevanjem, nadaljevali s filozofsko navdahnjenim razglabljanjem o umetnosti in končali s popivanjem in veseljačenjem po sumljivih dunajskih lokalih, znani kot »schubertiade« – predstaviti svoje zadnje pesmi. Prijatelj Josphe von Spaun se je spominjal: »Že nekaj časa je bil Schubert mrk in brez energije. Ko sem ga vprašal, kaj je narobe, mi je odvrnil le: 'Oh, kmalu boste slišali in razumeli.' Nekega dne me je povabil, 'pridi danes k Schoberju, zapel vam bom cikel grozljivih pesmi ...' S prizadetim glasom nam je nato zapel celotno *Zimsko popotovanje*. Temačno vzdušje pesmi nas je popolnoma presenetilo in Schober je rekel, da mu je bila vseh le ena pesem, 'Lipa'. Schubert je nato odgovoril, 'meni pa so te pesmi vse bolj kot vse ostale in tudi vam bodo'!. In imel je prav. Lepših nemških pesmi ni.«

Štiriindvajset pesmi je ujetih v cikel, ki se pričeneja s pesmijo »Lahko noč«, v kateri se razkrije osnovna situacija lirskega subjekta. Ta je razočaran v ljubezni, saj je bil nek drugi snubec uspešnejši. Odloči se, da zapusti dom in se napoti skozi zimsko temo. V osamljeni zimski pokrajini se izogiba ljudem in se pogreza v globino svoje izmučene duše, vnovičen kontakt pa naveže šele v zadnji pesmi, v kateri sreča lajnarja, za katerega se izkaže, da je morda še bolj osamljen

in izoliran kot lirski subjekt sam. Seveda moramo potovanje in zimsko pokrajino razumeti kot razširjeni metafori. Še posebej je pomembno, da se zdi tokratno potovanje brez možnosti vrnitve, da nima več cilja in da se spreminja v brezglavo pohajkovanje po tuji, mrzli in temačni pokrajini, kjer je narava popolnoma otrpnila. Bela barva kot simbol smrti predstavlja rdečo nit pesmi, katerih zaporedje je mogoče interpretirati kot zaporedje postaj obupa. Le mestoma se to potovanje prekine in v takšnih varljivih premorih (pesmi »Lipa« in »Pomladne sanje«) se človeška toplota in družba pojavita le še v obliki mimobežnega spomina.

Schubert je takšne pesniške podobe ujel v pretresljivo zvočno podobo. V klavirski spremljavi prevladujejo redke teksture, ki prebujajo ledeno osamelost, v večini skladb pa dominirajo počasni, urejeni ritmi, kar nas napeljuje na ritem korakov brezcilnega popotnika. V melodičnem pogledu ne srečujemo več široko razpetih melodičnih lokov, kakršni zaznamujejo večinoma kitično zasnovane samospesve v *Lepi mlinarici*, temveč imamo opravka z bolj deklamacijsko zasnovanimi linijami, pesmi pa so oblikovane bolj kompleksno (znamenita ponarodela »Lipa« je napisana v variacijski kitični obliki, kakršno smo spoznali že v samospesvu »Marjetica za kolovratom«). Schubertovi harmonski postopki so večinoma enostavni, a vendarle zna skladatelj z redkimi premiki v melodični liniji ali kadenčnih obratih hipoma spremeniti atmosfero in jo prilagoditi vsem najmanjšim vzgibom v literarnem besedilu. Tako tudi ne smemo prezreti, kako mojstrsko je skladatelj izrabil samo kontrastno nasprotje med molovsko in durovsko tonaliteto. Prav veliko število molovskih pesmi – kar dve tretjini samospesov v napisanih v tem tonskem spolu – je moralo osupniti Schubertove prijatelje, ko so cikel slišali prvič. Odtod se je rodila tudi misel, da je Schubert s tem ciklom razgalil pravzaprav strahove ob neizbežno bližajoči se smrti. Slabo leto po tej »krstni izvedbi« je skladateljeva muza zares za vedno utihnila.

Gregor Pompe

Franz Schubert: Winterreise / Zimsko popotovanje

Wilhelm Müller, prepesnil Pavel Oblak

1. GUTE NACHT

Fremd bin ich eingezogen,
Fremd zieh' ich wieder aus.
Der Mai war mir gewogen
Mit manchem Blumenstrauß.
Das Mädchen sprach von Liebe,
Die Mutter gar von Eh', –
Nun ist die Welt so trübe,
Der Weg gehüllt in Schnee.
Ich kann zu meiner Reisen
Nicht wählen mit der Zeit,
Muß selbst den Weg mir weisen
In dieser Dunkelheit.
Es zieht ein Mondenschatten
Als mein Gefährte mit,
Und auf den weißen Matten
Such' ich des Wildes Tritt.
Was soll ich länger weilen,
Daß man mich trieb hinaus?
Laß irre Hunde heulen
Vor ihres Herren Haus;
Die Liebe liebt das Wandern –
Gott hat sie so gemacht –
Von einem zu dem andern.
Fein Liebchen, gute Nacht!
Will dich im Traum nicht stören,
Wär schad' um deine Ruh',
Sollst meinen Tritt nicht hören –
Sacht, sacht die Türe zu!
Schreib' im Vorübergehen
Ans Tor dir: Gute Nacht,
Damit du mögest sehen,
An dich hab' ich gedacht.

1. LAHKO NOČ

*Sem tuj sem se napotil,
kot tujec grem nazaj,
ker me je čas premotil,
z obeti cvetni maj.
Ljubilo me dekle je,
nje mati presrčno.
A zdaj zgubljeno vse je
in krije sneg zemljo.
Na svojem potovanju
ne najdem več poti,
po blodnjah in iskanju
ujetnik sem v noči.
Le senca v mesečini
je moj sopotni jaz,
živalske tu sledi ni,
ko si utiram gaz.
Le kam bi se zatekel,
pod krov kdo vzel bi me?
Še kdo iz jeze neke
nagnal bi nadme pse.
Ljubezen ljubi sanje,
a srcu daje moč,
za dolgo potovanje,
o ljuba, lahko noč!
Ne bom ti spanja kratil,
ne bom ti motil sna,
odšel pri zadnjih vratih
bom tiho, kar se da.
A prej, ko pojdem iz hiše,
te v mislih blagrujoč
na vrata še napišem:
o ljuba, lahko noč!*

2. DIE WETTERFAHNE

Der Wind spielt mit der Wetterfahne
Auf meines schönen Liebchens Haus.
Da dacht ich schon in meinem Wahne,
Sie pfiß den armen Flüchtling aus.
Er hätt' es eher bemerken sollen,
Des Hauses aufgestecktes Schild,
So hätt' er nimmer suchen wollen
Im Haus ein treues Frauenbild.
Der Wind spielt drinnen mit den Herzen
Wie auf dem Dach, nur nicht so laut.
Was fragen sie nach meinen Schmerzen?
Ihr Kind ist eine reiche Braut.

3. GEFRORNE TRÄNEN

Gefrorne Tropfen fallen
Von meinen Wangen ab:
Ob es mir denn entgangen,
Daß ich geweinet hab'?
Ei Tränen, meine Tränen,
Und seid ihr gar so lau,
Daß ihr erstarrt zu Eise
Wie kühler Morgentau?
Und dringt doch aus der Quelle
Der Brust so glühend heiß,
Als wolltet ihr zerschmelzen
Des ganzen Winters Eis!

4. ERSTARRUNG

Ich such' im Schnee vergebens
Nach ihrer Tritte Spur,
Wo sie an meinem Arme
Durchstrich die grüne Flur.
Ich will den Boden küssen,
Durchdringen Eis und Schnee
Mit meinen heißen Tränen,

2. VETRICA

*Na hiši moje deve mile
se z vetrnico piš igra,
a meni ubežniku se zdi le,
da kliče ona me iz sna.
Lahko prav res bi od vsega kraja
me motil lepi dvorec njen,
pa ne bi nikdar k nji zahajal,
ne bil utvar bi svojih plen.
Še v srcu mojem kot na strehi
veter igra se sred noči,
kaj zame v skrbi ste nenehni,
nevesta vaša zame ni.*

3. ZMRZNJENE SOLZE

*Zmrznjene solze
mi prek hladnih lic teko:
bržda sploh nisem vedel,
da jokal sem gorko?
Ej, solze, moje solze,
preveč lenobne ste,
da koj vas led prekrije,
vam živi tek zamre?
A kadar mi privrete
še vroče iz srca,
pa rade bi stopile
ves zimski led sveta!*

4. ODREVENELOST

*Zaman po snegu iščem
sledove nje stopinj,
kjer stopala objeta
sva lani prek ledin.
Prekril bom tla s poljubi,
ostajal z njimi led
in vročimi solzami*

Bis ich die Erde seh'.
Wo find' ich eine Blüte,
Wo find' ich grünes Gras?
Die Blumen sind erstorben
Der Rasen sieht so blaß.
Soll denn kein Angedenken
Ich nehmen mit von hier?
Wenn meine Schmerzen schweigen,
Wer sagt mir dann von ihr?
Mein Herz ist wie erstorben,
Kalt starrt ihr Bild darin;
Schmilzt je das Herz mir wieder
Fließt auch ihr Bild dahin!

5. DER LINDENBAUM

Am Brunnen vor dem Tore
Da steht ein Lindenbaum;
Ich träumt in seinem Schatten
So manchen süßen Traum.
Ich schnitt in seine Rinde
So manches liebe Wort;
Es zog in Freud' und Leide
Zu ihm mich immer fort.
Ich mußst' auch heute wandern
Vorbei in tiefer Nacht,
Da hab' ich noch im Dunkel
Die Augen zugemacht.

Und seine Zweige rauschten,
Als riefen sie mir zu:
Komm her zu mir, Geselle,
Hier findest du deine Ruh'!
Die kalten Winde bliesen
Mir grad ins Angesicht;
Der Hut flog mir vom Kopfe,
Ich wendete mich nicht.
Nun bin ich manche Stunde

*dotipal bom njeno sled.
Le kje naj najdem cvetje,
zeleno travo kje?
Saj cvetje je ovelo,
pod snegom trave spe.
Res moram brez spominka
na pot oditi zdaj?
Bo kdo se nanjo spomnil,
če me ne bo nazaj?
Srce je vse ledeno,
podoba nje je v njem,
če bo se kdaj otoplilo,
prešla bo z njim povsem.*

5. LIPA

*Pred vrati ob vodnjaku
se k višku lipa pne:
v njej senci sem presanjal
čarobno lepe sne.
V nje skorjo sem zarezal
po sto in sto besed
in k nji srce mi vleklo
je znova spet in spet.
Ko proč oditi moram
ves sam in sred noči,
pred njo v temi najgloblji
zatiskam si oči.*

*A veje nje šumijo,
ne dajo mi miru:
ne hodi proč, prijatelj,
tvoj mir samo je tu!
Hrume vetrovi hladni,
bijo po licih me,
klobuk so mi odnesli
in kaj še drugo vse!
Že več kot dolgo uro*

Entfernt von jenem Ort,
Und immer hör' ich's rauschen:
Du fändest Ruhe dort!

6. WASSERFLUT

Manche Trän' aus meinen Augen
Ist gefallen in den Schnee;
Seine kalten Flocken saugen
Durstig ein das heiße Weh.
Wenn die Gräser sprossen wollen,
Weht daher ein lauer Wind,
Und das Eis zerspringt in Schollen
Und der weiche Schnee zerrinnt.
Schnee, du weißt von meinem Sehnen,
Sag', wohin doch geht dein Lauf?
Folge nach nur meinen Tränen,
Nimmt dich bald das Bächlein auf.
Wirst mit ihm die Stadt durchziehen,
Munt're Straßen ein und aus;
Fühlst du meine Tränen glühen,
Da ist meiner Liebsten Haus.

7. AUF DEM FLUSSE

Der du so lustig rauschtest,
Du heller, wilder Fluß,
Wie still bist du geworden,
Gibst keinen Scheidegruß.
Mit harter, starrer Rinde
Hast du dich überdeckt,
Liegst kalt und unbeweglich
Im Sande ausgestreckt.
In deine Decke grab' ich
Mit einem spitzen Stein
Den Namen meiner Liebsten
Und Stund' und Tag hinein:
Den Tag des ersten Grußes,

*pohajam vzdolž potu,
in še mi šepetajo:
»tvoj mir samo je tu!«*

6. POTOK

*Mnogo solz oči stočile
so na sneg mi med potjo,
a so v sneg se koj utopile,
ker sem jokal prebridko.
Ko zazeljenijo trave,
ko čez plan bo veter vel,
z ledom več ne bo težave
in povsod bo sneg skopnel.
Sneg, ti veš za moje rane,
daj, povej, kam ti gre pot?
Ko pomlad se v gori zgane,
zlil se v potok boš čez prod.
Ko prebil se boš do mesta,
mojih solz bo v tebi sled,
tam, kjer biva mi nevesta,
bodo se razlile spet.*

7. NA REKI

*Ti vdilj šumeča reka,
vsa čista, divja vsa,
kaj zdaj tako si tiha
in tožna brez meja?
Odeti v snežno skorjo
si preko svojih tal,
nemirni val tvoj bistri
pod ledom je zastal.
Z rezilom ostrim urežem
v ledeni tvoj pokrov
ime mladenke svoje
in dan, ko grem domov.
Še dan, ko sem jo vzljubil*

Den Tag, an dem ich ging;
Um Nam' und Zahlen windet
Sich ein zerbroch'ner Ring.
Mein Herz, in diesem Bache
Erkennst du nun dein Bild?
Ob's unter seiner Rinde
Wohl auch so reißend schwillt?

8. RÜCKBLICK

Es brennt mir unter beiden Sohlen,
Tret' ich auch schon auf Eis und Schnee,
Ich mcht' nicht wieder Atem holen,
Bis ich nicht mehr die Türme seh'.
Hab' mich an jeden Stein gestoßen,
So eilt' ich zu der Stadt hinaus;
Die Krähen warfen Bll' und Schloen
Auf meinen Hut von jedem Haus.
Wie anders hast du mich empfangen,
Du Stadt der Unbeständigkeit!
An deinen blanken Fenstern sangen
Die Lerch' und Nachtigall im Streit.
Die runden Lindenbäume blühten,
Die klaren Rinnen rauschten hell,
Und ach, zwei Mdchenaugen glühten. –
Da war's gescheh'n um dich, Gesell!
Kommt mir der Tag in die Gedanken,
Mcht' ich noch einmal rückwärts seh'n,
Mcht' ich zurücke wieder wanken,
Vor ihrem Hause stille steh'n.

9. IRRLICHT

In die tiefsten Felsengrnde
Lockte mich ein Irrlicht hin:
Wie ich einen Ausgang finde,
Liegt nicht schwer mir in dem Sinn.
Bin gewohnt das Irregehen,

*in najin zadnji dan,
oboje pa obkroi
naj prstan mi razklan.
Srce, mar ni ta potok
poudoba tvojih dni?
prav pod nežno skorjo
spod divje reke val bui?*

8. POGLED NAZAJ

*Gori ves čas mi pod podplati,
prav po zmrzlih tleh hitim.
Zdaj kae mi samo bežati,
vse dokler mestu ne ubeim.
O, kakšne muke so me gale
na begu iz mesta kar naprej!
e srake blato so metale
na moj klobuk z drevesnih vej.
Kako drugače si sprejelo
nekoč me, ljubo mesto ti!
Kaj ptic je po drevesih pelo,
golelo slavcev vse noči.
Cvetele lipe so mogočne,
s potokom je potoček pel,
in, oh, te nje oči sijoče,
takrat, moj fant, si se ujel!
 v misli kdaj ta dan vzbledie,
koj spet si zaželim nazaj,
da bi pred vrati njene hiše
objel e kdaj me njen smehljaj.*

9. VEA

*V skalni me prepad brezdanji
je zvalila vea zla:
kdo me v svet popelje vnanji
skrb me muči mi srca!
Stran pota poznam neštete,*

's führt ja jeder Weg zum Ziel:
Uns're Freuden, uns're Leiden,
Alles eines Irrlichts Spiel!
Durch des Bergstroms trock'ne Rinnen
Wind' ich ruhig mich hinab,
Jeder Strom wird's Meer gewinnen,
Jedes Leiden auch sein Grab.

10. RAST

Nun merk' ich erst, wie müd' ich bin,
Da ich zur Ruh' mich lege:
Das Wandern hielt mich munter hin
Auf unwirtbarem Wege.
Die Füße frugen nicht nach Rast,
Es war zu kalt zum Stehen;
Der Rücken fühlte keine Last,
Der Sturm half fort mich wehen.
In eines Köhlers engem Haus
Hab' Obdach ich gefunden;
Doch meine Glieder ruh'n nicht aus:
So brennen ihre Wunden.
Auch du, mein Herz, in Kampf und Sturm
So wild und so verwegen,
Fühlst in der Still' erst deinen Wurm
Mit heißem Stich sich regen!

11. FRÜHLINGSTRAUM

Ich träumte von bunten Blumen,
So wie sie wohl blühen im Mai;
Ich träumte von grünen Wiesen,
Von lustigem Vogelgeschrei.
Und als die Hähne krächten,
Da ward mein Auge wach;
Da war es kalt und finster,
Es schrien die Raben vom Dach.
Doch an den Fensterscheiben,
Wer malte die Blätter da?

*a brez cilja, vem, jih ni:
vse so z upanjem prežete,
naj si niso brez laži.
Po izsušeni strugi rečni
spustil mirno se bom dol,
kjer konča se dan nesrečni,
in premine slednja bol.*

10. POČITEK

*Zdaj šele vem, kako sem zbit,
ko v mir in spanje legam;
popotovanje mi je v prid,
če tudi ni brez zlega.
Postanka noge ne žele
na dolgi snežni poti
in vihre me samo bodre,
če se me trudnost loti.
V ogljarja skromni kočici
sem v stiski se ustavil;
da ude razbolele si
bi prek noči pozdravil.
Še ti, srce, pogumno vse
premagalo si boje,
v tihoti se zaveš šele
do dna nesreče svoje!*

11. POMLADNI SEN

*Sem sanjal o mladoletku,
o rožah, ki skliče jih maj,
o pticah, ki z glasnim petjem
oživljajo loko in gaj.
Ob petju petelinjem
sem zbudil se bolan;
skoz mrak in zrak jutranji
se čulo vraščanje je vran.
A kdo na tista okna
naslikal je šope vej?*

Ihr lacht wohl über den Träumer,
Der Blumen im Winter sah?
Ich träumte von Lieb' und Liebe,
Von einer schönen Maid,
Von Herzen und von Küssen,
Von Wonne und Seligkeit.
Und als die Hähne kräten,
Da ward mein Herze wach;
Nun sitz ich hier alleine
Und denke dem Traume nach.
Die Augen schließ' ich wieder,
Noch schlägt das Herz so warm.
Wann grünt ihr Blätter am Fenster?
Wann halt' ich mein Liebchen im Arm?

12. EINSAMKEIT

Wie eine trübe Wolke durch heit're Lüfte geht,
Wenn in der Tanne Wipfel ein mattes Lüftchen weht:
So zieh ich meine Straße dahin mit tragem Fuß,
Durch helles, frohes Leben, einsam und ohne Gruß.
Ach, daß die Luft so ruhig! Ach, daß die Welt so licht!
Als noch die Stürme tobten, war ich so elend nicht.

13. DIE POST

Von der Straße her ein Posthorn klingt.
Was hat es, daß es so hoch aufspringt,
Mein Herz?
Die Post bringt keinen Brief für dich.
Was drängst du denn so wunderlich,
Mein Herz?
Nun ja, die Post kommt aus der Stadt,
Wo ich ein liebes Liebchen hatt',
Mein Herz!
Willst wohl einmal hinüberseh'n
Und fragen, wie es dort mag geh'n,
Mein Herz?

*Ne smejte se mi, če vidim
cvetlice zdaj v zimi tej!
Sem sanjal o devi zali,
o čisti sreči z njo,
o srcih in poljubih,
ki duši odprto nebo.
Ob petju petelinjem,
ko dramil se je dan,
na posteljo sem sedel,
omamljen od lepih sanj.
Oči bom spet zaprl,
srce je še toplo.
Kdaj rože spet zacvetijo,
kdaj ljubi spet stisnem roko?*

12. SAMOTA

*Kot siv oblak, ki roma po sončnih tleh neba
in v jelkinih vrhovih tih veter se igra:
tako s korakom trudnim jaz merim svojo pot
skoz jasni dan življenja, brez sreče in dobrot.
O zrak, od kod ta mir tvoj? O svet in zemlje krog!
Še sred viharjev divjih kot zdaj bil nisem tako ubog.*

13. POŠTA

*Onkraj ceste poštni rog doni.
Zakaj tako poskočilo si,
srce?
Če veš, da zate pisma ni,
le kaj ti zdaj nemir budi,
srce!
Ker poštar je od tam doma,
kjer biva tvoja ljubica,
srce!
Mar naj še enkrat stopim tja,
da vprašam jo, kako se ima,
srce?*

14. DER GREISE KOPF

Der Reif hatt' einen weißen Schein
Mir übers Haar gestreuet;
Da glaubt' ich schon ein Greis zu sein
Und hab' mich sehr gefreuet.
Doch bald ist er hinweggetaut,
Hab' wieder schwarze Haare,
Daß mir's vor meiner Jugend graut –
Wie weit noch bis zur Bahre!
Vom Abendrot zum Morgenlicht
Ward mancher Kopf zum Greise.
Wer glaubt's? und meiner ward es nicht
Auf dieser ganzen Reise!

15. DIE KRÄHE

Eine Krähe war mit mir
Aus der Stadt gezogen,
Ist bis heute für und für
Um mein Haupt geflogen.
Krähe, wunderliches Tier,
Willst mich nicht verlassen?
Meinst wohl, bald als Beute hier
Meinen Leib zu fassen?
Nun, es wird nicht weit mehr geh'n
An dem Wanderstabe.
Krähe, laß mich endlich seh'n,
Treue bis zum Grabe!

16. LETZTE HOFFNUNG

Hie und da ist an den Bäumen
Manches bunte Blatt zu seh'n,
Und ich bleibe vor den Bäumen
Oftmals in Gedanken steh'n.
Schau nach dem einen Blatte,
Hänge meine Hoffnung dran;
Spielt der Wind mit meinem Blatte,

14. SIVOLASA GLAVA

*Je ivje snežno beli puh
prek mojih las razvelo
zdaj tak sem kakor kak staruh,
pomislil sem veselo.
A puh mi hitro pal je z las
in spet sem tak kot prejle
in spet vedri se mi obraz
kje še ste groba meje?
Preneka glava osivi
čez noč do jutra zarje,
a meni vse do kraja ni
na poti skoz viharje!*

15. VRANA

*Neka vrana skrivoma
šla z menoj je iz mesta,
nosi jo perut lahna,
ko me spremlja zvesta.
Vrana, ti si čudna stvar,
kaj le bdiš nad mano,
če ti že je plena mar,
jaz ne bom ti v hrano!
Skoraj pot končana bo
in z njo vsa tegoba.
Vendar enkrat bo nekdo
meni zvest do groba!*

16. ZADNJE UPANJE

*Tu pa tam na golem drevju
vidim še kak list rumen;
in obstanem tih pod drevjem,
v svoje duše dnu zdvojen.
In pri tem si list izberem,
da svoj up obesim nanj;
ko se veter vanj zažene,*

Zitt'r' ich, was ich zittern kann.
Ach, und fällt das Blatt zu Boden,
Fällt mit ihm die Hoffnung ab;
Fall' ich selber mit zu Boden,
Wein' auf meiner Hoffnung Grab.

17. IM DORFE

Es bellen die Hunde, es rascheln die Ketten;
Es schlafen die Menschen in ihren Betten,
Träumen sich manches, was sie nicht haben,
Tun sich im Guten und Argen erlaben;
Und morgen früh ist alles zerflossen.
Je nun, sie haben ihr Teil genossen
Und hoffen, was sie noch übrig ließen,
Doch wieder zu finden auf ihren Kissens.
Bellt mich nur fort, ihr wachen Hunde,
Laßt mich nicht ruh'n in der Schummerstunde!
Ich bin zu Ende mit allen Träumen.
Was will ich unter den Schläfern säumen?

18. DER STÜRMISCHE MORGEN

Wie hat der Sturm zerrissen
Des Himmels graues Kleid!
Die Wolkenfetzen flattern
Umher im matten Streit.
Und rote Feuerflammen
Zieh'n zwischen ihnen hin;
Das nenn' ich einen Morgen
So recht nach meinem Sinn!
Mein Herz sieht an dem Himmel
Gemalt sein eig'nes Bild –
Es ist nichts als der Winter,
Der Winter, kalt und wild!

*ves od groze vztrepetam.
Joj, če list na zemljo pade,
ves moj up bi z njim propal,
tihu k zemlji bi se sklonil,
ah, s solzami bi grob mu posejal.*

17. NA VASI

*Preganja me lajež in pasje renčanje,
medtem ko ljudje so pogreznjeni v spanje,
sanje dado jim vse, kar bi radi,
spijo spokojno, kot v njih je navadi.
Zjutraj se v nič jim sreča razblini ...
Prav res so vsi vsak svoj del užili,
pa vendar že vsak po novem škili,
da užije ga drevi na svoji blazini.
Lajajte, psi, lajajte name,
da mi dremota moči ne vzame!
Ljubezni sanje so vse prešle mi,
kaj naj še iščem v tej gluhi temi?*

18. VIHARNO JUTRO

*Kako vihar scefral je
bil sivi plašč neba!
Oblakov cunj vse polno
po zraku frfota.
Med njimi rdeči zublji
na vse strani lete,
prav takšno divje jutro
skoz mojo dušo gre.
Srce na pustem nebu
svoj lastni zre obraz,
ki v njem samo je zima,
le zima je in mraz!*

19. TÄUSCHUNG

Ein Licht tanzt freundlich vor mir her,
Ich folg' ihm nach die Kreuz und Quer;
Ich folg' ihm gern und seh's ihm an,
Daß es verlockt den Wandersmann.
Ach! wer wie ich so elend ist,
Gibt gern sich hin der bunten List,
Die hinter Eis und Nacht und Graus
Ihm weist ein helles, warmes Haus.
Und eine liebe Seele drin. –
Nur Täuschung ist für mich Gewinn!

20. DER WEGWEISER

Was vermeid' ich denn die Wege,
Wo die ander'n Wand'rer gehn,
Suche mir versteckte Stege
Durch verschneite Felsenhö'n?
Habe ja doch nichts begangen,
Daß ich Menschen sollte scheu'n, –
Welch ein törichtes Verlangen
Treibt mich in die Wüstenei'n?
Weiser stehen auf den Wegen,
Weisen auf die Städte zu,
Und ich wand're sonder Maßen
Ohne Ruh' und suche Ruh'.
Einen Weiser seh' ich stehen
Unverrückt vor meinem Blick;
Eine Straße muß ich gehen,
Die noch keiner ging zurück.

19. PREVARA

*Je luč kot žarek migetav,
hitim za njo do dna daljav;
hitim za njo in gledam jo,
kar glej me preslepi grdo.
Ah, kdor kot jaz je zgubil vse,
tega prevara koj zatne,
sred zime, sred noči motnjav
pričara dvor mu iz daljav,
ga čaka ljuba duša v njem
o kdaj v ta lepi dvor dospem?*

20. KAŽIPOT

*Kaj se poti izogibam,
ki jo hodi vsak zemljan,
iščem drugo naj krog hriba,
ki čez snežno vodi plan?
Nič mi ne leži na vesti,
da bi bežal pred ljudmi,
mar nagib je to bolestni,
ki v divjino mi veli?
So na cestah kažipoti,
ki povejo smer poti,
jaz pa kakor po pomoti
brez miru svoj iščem mir.
Le v kažipot kamniti
upiram venomir oči;
po tej cesti moraš iti,
ki po njej vrnitve ni.*

21. DAS WIRTSHAUS

Auf einen Totenacker hat mich mein Weg gebracht;
Allhier will ich einkehren, hab' ich bei mir gedacht.
Ihr grünen Totenkränze könnt wohl die Zeichen sein,
Die müde Wand'rer laden ins kühle Wirtshaus ein.
Sind denn in diesem Hause die Kammern all' besetzt?
Bin matt zum Niedersinken, bin tödlich schwer verletzt.
O unbarmherz'ge Schenke, doch weisest du mich ab?
Nun weiter denn, nur weiter, mein treuer Wanderstab!

22. MUT

Fliegt der Schnee mir ins Gesicht,
Schüttl' ich ihn herunter.
Wenn mein Herz im Busen spricht,
Sing' ich hell und munter.
Höre nicht, was es mir sagt,
Habe keine Ohren;
Fühle nicht, was es mir klagt,
Klagen ist für Toren.
Lustig in die Welt hinein
Gegen Wind und Wetter!
Will kein Gott auf Erden sein,
Sind wir selber Götter!

23. DIE NEBENSonnen

Drei Sonnen sah ich am Himmel steh'n,
Hab' lang und fest sie angesehen'n;
Und sie auch standen da so stier,
Als wollten sie nicht weg von mir.
Ach, meine Sonnen seid ihr nicht!
Schaut ander'n doch ins Angesicht!
Ja, neulich hatt' ich auch wohl drei;
Nun sind hinab die besten zwei.
Ging nur die dritt' erst hinterdrein!
Im Dunkeln wird mir wohler sein.

21. GOSTIŠČE

*Na neki božji njivi utrujen sem prital.
Tu, torej bom se ustavil, sam sebi sem dejal.
Vsi ti mrtvaški venci so bržda le zato,
da vabijo popotne v gostišče hladno to.
Povejte, so v tej hiši oddane sobe vse?
Neskončno sem utrujen, na smrt me rana žge.
O ti, krčmar brezsrčni, ni sobe zame tu?
Pa spet na pot, le dalje, da pridemo domu!*

22. POGUM

*Če mi sneg v obraz prši,
brž se ga otresem,
če srce se zgane mi,
pa zapojem pesem.
Kaj o vsem mi govori,
s sluhom ne dojamem,
če tožbá mu kraja ni,
toži naj na samem.
Vedro v svet hitim naprej,
naj bo, kakor hoče!
Če sem sam na zemlji tej,
kdo naj z mano joče?*

23. TRI SONCA

*Sem troje sonc videl vrh neba,
žarela so čarobna vsa;
na mestu stala mirno so,
kot da nikdar ne zaidejo.
Ne, moja sonca niste vi,
naj gleda vas, komu se zdi!
Tri sonca sem jaz imel,
pa dvema je njun žar zbledel.
Naj tretje zdaj zatone še!
Saj v mraku mi ljubše je.*

24. DER LEIERMANN

Drüben hinterm Dorfe steht ein Leiermann
Und mit starren Fingern dreht er, was er kann.
Barfuß auf dem Eise wankt er hin und her
Und sein kleiner Teller bleibt ihm immer leer.
Keiner mag ihn hören, keiner sieht ihn an,
Und die Hunde knurren um den alten Mann.
Und er läßt es gehen alles, wie es will,
Dreht und seine Leier steht ihm nimmer still.
Wunderlicher Alter, soll ich mit dir geh'n?
Willst zu meinen Liedern deine Leier dreh'n?

24. LAJNAR

*Tam pod vaško lipo lajnarja poglej,
ki s premrlo roko lajna kar naprej!
Bos stoji na snegu, bos in razcapan
in kraj njega krožnik prazen je kot dlan.
Nihče se ne ustavi, ne posluša ga,
psi samo renčijo v starega moža.
Nič ga ne premoti, lajajo naj psi,
on vrtel bo lajno vse do konca dni.
Ti prečudni stavec, koj s teboj bi šel,
če še mojim pesmim lajno boš vrtel.*

Matjaž ROBAVS, bariton

Matjaž Robavs se je rodil v Ljubljani. Srednjo glasbeno in baletno šolo je obiskoval v Ljubljani pri prof. Marcosu Bajuku, po končanem šolanju pa se je vpisal na Univerzo za glasbo in gledališko umetnost na Dunaju, kjer je študiral pri prof. Heleni Lazarski. Leta 2000 je zaključil podiplomski študij pri prof. Robertu Hollu in si pridobil naziv magistra umetnosti.

Udeležil se je več pevskih tekmovanj in si pridobil več priznanj; leta 1991 in leta 1993 prvi nagradi na slovenskem državnem tekmovanju mladih glasbenikov (leta 1991 tudi prvo nagrado na zadnjem vsejugoslovanskem tekmovanju mladih glasbenikov). Leta 1997 je dobil prvi nagradi na evropskem študentskem tekmovanju solopevcev v Krakovu na Poljskem in na svetovnem študentskem tekmovanju mladih glasbenikov v Tokiu na Japonskem. Leta 1998 je prejel prvo nagrado na mednarodnem pevskem tekmovanju »Jugend musiziert« v Leobnu v Avstriji, leta 1999 pa prvo nagrado občinstva na mednarodnem tekmovanju Ade Sary na Poljskem. Na prestižnem mednarodnem pevskem tekmovanju »S-Hertogenbosch« na Nizozemskem je leta 2000 prejel prvi nagradi in sicer za najboljšega interpreta samospेva ter najboljšega pevca vseh kategorij.

Matjaž Robavs je nastopil na več mednarodnih festivalih, med drugim na festivalu Carinthischer Sommer na Koroškem v Avstriji, na festivalu Wratislavia Cantans na Poljskem, na mednarodnem baročnem festivalu Varaždinu na Hrvaškem, na festivalu Wexford Opera na Irskem, na festivalu Zommeropera v Antwerpnu v Belgiji, na Salzburškem festivalu, na festivalu Baden-Baden v Nemčiji in na mnogih drugih.

Gostovanja so ga med drugim vodila v operne hiše v Celovcu, Schwerinu, na Dunaju (Ljudska opera), Ljubljani, Antwerpnu, Wexfordu in Frankfurtu. Upodobil je naslednje vloge: Papageno (Mozart, *Čarobna piščal*), Guglielmo (Mozart, *Così fan tutte*), Nr. Vier (Henze, *Izdano morje*), Ping (Puccini, *Turandot*), Oče (Humperdinck, *Janko in Metka*), Malatesta (Donizetti, *Don Pasquale*), Dancairo (Bizet, *Carmen*), Švanda Dudak (Weinberger, *Švanda Dudak*), Germont in Dauphol (Verdi, *La traviata*) in Schaunard (Puccini, *La bohème*).

Koncertiral je po Evropi, Japonski in Kanadi. Snemal je za slovensko, avstrijsko, belgijsko in japonsko televizijo. Do sedaj je posnel 4 samostojne zgoščenke s slovenskimi pesmimi. Pri angleški založbi Naxos so izdali celotno opero Švanda Dudak, prvič posneto v češkem jeziku, kjer Matjaž Robavs poje naslovno vlogo.

Andreja KOSMAČ, klavir

Andreja Kosmač je po končani srednji glasbeni šoli v razredu prof. Gite Mally leta 1998 na Akademiji za glasbo v Ljubljani z odliko diplomirala v razredu prof. Dubravke Tomšič – Srebotnjak. Po diplomi se je izpopolnjevala pri prof. S. Gadžijevu, nato pa še na dunajskem Konservatoriju pri prof. M. van den Hoeku. Dodatno se je izobraževala na mojstrskih tečajih pri profesorjih J. Lateinerju, L. Brumbergu, S. Falvaiu, R. Wardu in O. Maisenbergu. Že v času študija je nastopila na več samostojnih in komornih koncertih po Sloveniji, Avstriji, Italiji in Veliki Britaniji. Sodelovala je na številnih tekmovanjih in prejela vrsto prvih nagrad (leta 1991 na Mozartovem klavirskem tekmovanju v Ljubljani, leta 1992 na državnem tekmovanju mladih glasbenikov v Celju, leta 1995 na državnem tekmovanju mladih glasbenikov v Ljubljani, leta 1995 pa na prvem mednarodnem klavirskem tekmovanju Konzer-teum v Grčiji). Za izvedbo recitala na dvorcu Zemono je leta 1996 prejela študentsko Prešernovo nagrado Akademije za glasbo. Snemala je za RTV Slovenija in za italijanski RAI, s flavtistom Matejem Zupanom pa je izdala zgoščenko z deli C. Reineckeja. Kot solistka je igrala z orkestrom SGBŠ, orkestrom Slovenske filharmonije, s Simfoniki RTV Slovenija, leta 2004 pa je kot predstavnica Slovenije nastopila z moskovskim komornim orkestrom Kremlin.

Trenutno se posveča predvsem komornemu muziciranju. Pogosto nastopa z uveljavljenimi domačimi in tujimi pevci in flavtisti. Kot profesorica klavirja in korepetitorica je zaposlena na Srednji glasbeni in baletni šoli v Ljubljani.

NAPOVEDUJEMO

Sreda, 24. 2., 19.30

Dvorana Union Maribor

3. abonmajski koncert Orkestrskega cikla

ORKESTER DUNAJSKEGA KONCERTNEGA ZDRUŽENJA

Dirigent: Vladimir Fedosejev

Solistki: Doris Adam, violina;

Karin Adam, klavir

Spored: J. C. Bach, R. Dünser,

C. M. von Weber

Sreda, 31. 3., 19.30

Dvorana Union Maribor

5. abonmajski koncert Komornega cikla

MARKUS SCHIRMER, klavir

Spored: L. van Beethoven

Nedelja, 21. 2., 17.00

za red POPOLDANSKI 2 in izven

Nedelja, 21. 2., 20.00

za red MODRI in izven

Velika dvorana Narodnega doma

4. abonmajska predstava cikla Komedija

Ettore Petrolini: CHICCHIGNOLA

Gledališče Koper

Torek, 23. 2., 20.00

Velika dvorana Narodnega doma

Monokomedija

ZMAGO BAŤINA, MESAR ZA VSE VEČNE ČASE

Špasteater

Igra: Bojan Emeršič

Torek, 23. 2., 20.00

Mali oder Narodnega doma

Stand-up komedija

STAL JE, STOJI IN NI VRAG, DA NE BO SPET VSTAL!

Nastopa: Vinko Šimek

Petek, 26. 2., 20.00

za red PETEK in izven

Velika dvorana Narodnega doma

4. abonmajska predstava cikla Komedija

Goran Vojnovič: ČEFURJI RAUS!

Igra: Aleksandar Rajaković - Sale

Sobota, 27. 2., 20.00

Velika dvorana

Narodnega doma

D. Fo, F. Rame: SVOBODNI ZAKON

Igrata:

Nataša Tič Ralijan,

Tadej Toš

www.maribor2012

MARIBOR 2012

Evropska prestolnica kulture 2012

Informacije in prodaja vstopnic:

Narodni dom Maribor,
Ulica kneza Koclja 9,
2000 Maribor,
vsak delavnik
od 10. do 17. ure,
v soboto od 9. do 12. ure
ter uro pred koncertom
v Dvorani Union
v Mariboru.

Tel.:

02 229 40 11

02 229 40 50

040 744 122

031 479 000

E-pošta:

info@nd-mb.si,

prodaja@nd-mb.si

<http://www.nd-mb.si/>

VEČER

RTS

HOSTESE OBLAČI

s.Oliver